

Milada Kubová

Changing Usage in Modern English as Reflected in R.W. Burchfield's Revised 3rd Edition of H.W. Fowler's *Dictionary of Modern English Usage*

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, duben 2010, 109 stran + přílohy

Posudek oponenta

Cílem diplomové práce Milady Kubové je zmapovat vývojové tendence moderní angličtiny a případné posuny v jejich hodnocení srovnáním tří vydání Fowlerova *A Dictionary of Modern English Usage*. Autorka přitom sleduje cílů několik: charakteristiku jazykových příruček při absenci institucionální kodifikace, vývoj obsahu vlastního Fowlerova „slovníku“ a posuny v popisu a hodnocení některých vybraných jevů, s přihlédnutím k jejich popisu v autoritativních gramatikách a k výskytu v korpusech.

Z cílů uvedených výše vyplývá, že práce je poměrně ambiciózní, čemuž odpovídá rozsah i zvolená metodologie.

Práce je uvedena historickým přehledem tradice popisu anglického jazyka, tj. úzu a jeho formování od 16. století a vývoje od preskriptivního popisu k deskriptivnímu a s tím souvisejících příruček věnovaných různým aspektům jazyka. Kapitola 3.2 ilustruje různá pojetí tzv. *usage books* a v jejich kontextu se nakonec v části 3.3 zaměřuje na nevlivnější z nich, tj. na tři vydání Fowlerova *A Dictionary of Modern English Usage* (1926, 1965, 1996/8). (V historickém úvodu na se autorka dopouští drobné nepřesnosti – poprvé vyšlo Burchfieldovo vydání v roce 1996, vydání z roku 1998 je doplněné 3. vydání – viz. str. 19. V přehledu se také nezmiňuje fakt, že ve třetím vydání došlo ke změně názvu na Burchfield (1996) *The New Fowler's Modern English Usage*, a na str. 17 a str. 19-20 rovněž chybí zmínka o Burchfieldově revidovaném 3. vydání z roku 2004, které se od 3. vydání liší i názvem *Fowler's Modern English Usage* (Revised 3rd ed.)). V úvodním přehledu se autorka rovněž snaží o zhodnocení Fowlerova přínosu, který nelze jednoduše označit za preskriptivní, neboť mnohá jeho doporučení jsou v rozporu s tehdejší preskriptivní tradicí (viz také zhodnocení Fowlerova přínosu D. Crystalem ve vydání z roku 2009).

Analytická část práce je metodologicky zajímavá, neboť se skládá ze tří odlišných částí. Všeobecné kvantitativní srovnání je založeno na porovnání hesel začínajících písmeny *b*, *k*, *n* (část 5.1) a je zaměřeno na poměrné zastoupení jednotlivých typů a zároveň zastoupení konkrétních hesel v historické perspektivě – viz Tabulky 1 a 2 (str. 25-26), které samy o sobě mají značnou výpovědní hodnotu (nárůst počtu hesel, změna poměru hesel ve prospěch hesel lexikálních, atd.).

Další fází práce byl výběr tří gramatických jevů, a následné srovnání jejich vývoje a hodnotících postojů k nim (složené předložky, *split infinitive*, *fused participle*). Z metodologického hlediska bych v úvodu k této části uvítala konkrétnější popis výběru témat (jak rozumět formulaci: „these topics were selected out of all general entries as topics displaying major changes in usage“ (str. 22)?), např. prostřednictvím odkazů na literaturu. Poslední oblastí, kde jsou změny anticipovány, je srovnání změn v realizaci komplementace subst./adj./sloveso a předložka a ve formě komplementace sloves. Podobně jako v předchozí sekci: „These two areas were chosen because the respective entries reflected notable changes“ (str. 23).

Při vlastním popisu vývoje pojednání jednotlivých hesel postupuje autorka od definice jevu, přes jeho aktuální pojetí v monografiích či gramatikách, přes Fowlerovy poznámky a následnou ilustraci z BNC. U většiny případů dochází velmi podrobnou konkrétní analýzou k závěru, že problematizované konstrukce nelze hodnotit paušálně, neboť často vykazují zřetelnou funkční motivaci - znamená to tedy, že pokud se dané jevy posuzují jemnější optikou, lze vysledovat jejich funkčnost (přesnější vyjádření sémantického vztahu, textová funkce, zdůraznění, parsing/disambiguace, FSP, atd.). Takový přístup přiznává autorka v některých případech i

Fowlerovým komentářům. V popisu povrchové realizace komplementace sloves lze změny připisat významové či stylové diferenciaci či vlivu analogických kombinací. Analýzy toho typu představují největší část práce a projevuje se v nich autorčina schopnost vysledovat souvislosti v různých rovinách popisu jazyka. Poznámku lze mít k neexplicitnímu popisu výběru příkladů z BNC.

Poznámky k jednotlivostem:

- ve 3.3 by bylo možné zmínit i další vydání *MEU* s předmluvou a poznámkami D. Crystala (OUP, 2009)
- co znamená „aspect information structure“? (str. 23)
- je parafráze příkladu (6) na str. 36 odpovídající? ... *after he has reached* ...
- str. 45 – zobrazení fonetických symbolů
- str. 51-52 – je možné uvažovat o těsnějším vztahu částice *to* u *had to* než u jiných doplnění infinitivem?
- jde v *continue on to Cannes* o předložku? (str. 72)
- v jakém smyslu je předložka v př. (7), str. 75, nadbytečná?
- lze říci, že *from/of* po slovese *demand* jsou ve volné variaci?
- reference *it*?: The ... form is more frequent if it is emphasised (str. 63), nebo ... *it is realised by two elements* (str. 64)
- Formulace: ...*is the separation of the –ing construction from the gerund by an adverbial at once* (str. 66) a ... *sentence (9) is worth interest as it shows a rare use of the nominative with a pronoun* (68)?
- k př. (10), str. 66 – *him* je důraznější i proto, že je na rozdíl od posesivní formy syntakticky „nezávislý“
- *the second part of the eighteen century* (str. 32), *it addition* (33), *to what extend* (49)
- nestandardní odkazování na literaturu, většinou bez roku vydání
- chybný název Biber et al (1999) (str. 101)
- chybí mezery za čísla příkladů (str. 53-57, ...)
- str. 30 – *publicist style* a *publicists style*?
- chyba v legendě pod Tabulkou 2 (3+1)

Předložená práce v sobě kombinuje obsáhlý přehled vývoje vybraných hesel včetně pohledu na ‚vhodnost‘ jejich užití s konkrétní aktuální detailní lingvistickou analýzou, která je ve většině příkladů schopna vysvětlit funkčnost a tedy i logiku jejich vývoje. Práce je zajímavá i tím, že se vrací k jisté tradici popisu jazyka a nepřímo ukazuje jeho význam i omezení (bez vztahu k funkci v rámci celku a názorné ilustrace není možné určitě konstrukce ne/doporučit). Předložená práce také poukazuje na to, o jaký typ informace by podobné příručky mohly být doplněny. Celkově je práce dobře zvládnutá, i když v některých fázích není příliš jasná, které z cílů sleduje – zda popsat vývojové tendence, či ilustrovat předem vybrané jevy nebo ilustrovat jejich funkčnost. I přes tato úskalí obsahuje práce mnoho cenných pozorování. Formálně i jazykově je práce zpracovaná na dobré úrovni.

Závěr: Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená diplomová práce Milady Kubové kritéria kladená na diplomové práce splňuje. K obhajobě ji proto doporučuji a předběžně hodnotím známkou velmi dobře až výborně.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze 19. května 2010

